

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-30>

УДК 336.027

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

PECULIARITIES OF ACCOUNTING AND TAXATION OF EXPORT-IMPORT TRANSACTIONS IN THE CONDITIONS OF WAR

Плекан Марія Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2715-1290>

Мартинюк Володимир Петрович

доктор економічних наук, професор,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4139-0554>

Plekan Mariia, Martyniuk Volodymyr

National University «Lviv Polytechnic»

У статті розкриті особливості обліку та оподаткування експортно-імпорتنих операцій в умовах війни з точки зору практичного аспекту. Виявлено, що облік та оподаткування експортно-імпорتنих операцій в умовах воєнного стану регламентуються положеннями таких законодавчих та нормативно-правових документів, як: Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» від 18.03.2022 № 314; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік» від 23.12.2021 № 1424; Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану» від 09.03.2022 № 236; Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 24.03.2022 № 2142-IX; Постанова Національного банку України «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» від 24.02.2022 № 18; Постанова Національного банку України «Про встановлення винятків та (або) особливостей запровадження граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів і внесення змін до деяких нормативно-правових актів» від 14.05.2019 № 67.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, експортно-імпорتنі операції, підприємство, оподаткування, облік, розрахунки, мито, воєнний стан.

The article reveals the features of accounting and taxation of export-import operations in wartime from the point of view of practicality. It was found that the accounting and taxation of export-import transactions under martial law is regulated by the provisions of such legislative and regulatory documents as: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Some issues of ensuring the implementation of economic activity under martial law" dated 18.03.2022 No. 314, which provides for the simplification of economic activity by reducing the number of documents of a permissive nature during martial law; Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the lists of goods, the export and import of which are subject to licensing, and quotas for 2022" dated 12.23.2021 No. 1424, which is the main document that regulates the types of goods that are subject to licensing and quotas in the implementation of foreign economic activities under time of martial law; Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Some issues of customs clearance of certain goods imported into the customs territory of Ukraine during the period of martial law" dated 09.03.2022 No. 236, which provides an opportunity to declare imported goods by submitting a temporary customs declaration or a completed declaration form without presenting customs goods; The Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine Regarding the Improvement of Legislation for the Period of Martial Law" dated March 24, 2022 No. 2142-IX, which provides for a simplified procedure for customs clearance of individual taxes and taxpayers of business entities

that import goods, including gasoline, gas, fuel oil and other petroleum products; Resolution of the National Bank of Ukraine "On the operation of the banking system during the introduction of martial law" dated February 24, 2022 No. 18, which significantly shortened the settlement period for export-import transactions from 365 days to 120 days; Resolution of the National Bank of Ukraine "On the establishment of exceptions and (or) peculiarities of the introduction of settlement deadlines for operations on the export and import of goods and amendments to some regulatory legal acts" dated 05/14/2019 No. 67. It has been established that certain aspects of taxation of export-import transactions are fundamentally different from those that existed before the introduction of martial law, and legislative and regulatory acts regulating the processes of foreign economic activity are updated and supplemented daily depending on the circumstances that arise.

Keywords: foreign economic activity, export-import operations, enterprise, taxation, accounting, calculations, customs duty, martial law.

Постановка проблеми. Повномасштабна російсько-українська війна зумовила нагальну потребу у спрощенні митного оформлення різноманітних груп товарів. В умовах інтеграційного процесу воєнного часу проблема складності обліку та оподаткування експортно-імпортних операцій є дуже гострою. Розрахунки в сфері зовнішньої торгівлі з початком війни значно змінилися. Зовнішньоторговельні операції стали одним із пріоритетних і зростаючих секторів української економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематичні аспекти обліку та оподаткування експортно-імпортних операцій в умовах війни вивчали такі науковці, як Г. Гайдай [1], Н. Голомша [2], В. Лебедченко [1], М. Матвеев [1; 2], В. Мирончук [2], О. Топоркова [3], Ю. Чиркова [4] та інші.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті передбачено розкрити особливості обліку та оподаткування експортно-імпортних операцій в умовах війни з точки зору практичного аспекту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до статті 277 Митного кодексу України [5] об'єктами оподаткування є:

1) товари, митна вартість яких перевищує 150 євро, що ввозяться підприємствами на митну територію України або вивозяться за межі митної території України;

2) товари, що ввозяться (доставляються) на митну територію України у кількостях, що підлягають оподаткуванню митом відповідно до розділу 12 Митного кодексу України та розділів 5, 6 Податкового кодексу України;

3) товари та транспортні засоби, реалізовані відповідно до статті 243 Митного кодексу України.

Природа оподаткування ПДВ послуг у зовнішньоекономічній діяльності завжди ускладнювала правозастосовну практику та призводила до багатьох суперечливих податкових консультацій та аналізів. Зважаючи на

регулятивну нестабільність, починаючи з початку повномасштабного вторгнення ворога на територію України, поточна ситуація в цій сфері не є винятком.

Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» від 18.03.2022 № 314 [6] передбачено спрощення здійснення господарської діяльності шляхом зменшення кількості документів дозвільного характеру під час воєнного стану. Замість окремого документа дозвільного характеру суб'єктам господарювання надається можливість подавати декларацію про підприємницьку діяльність, яка надсилатиметься до Міністерства економіки України або Міністерства внутрішніх справ України (залежно від виду підприємницької діяльності). Однак таке спрощення не поширюється на зовнішньоекономічну діяльність (у тому числі на створення нових підприємств), яка потребує відповідних дозволів на певні види діяльності, наприклад, експорт окремих категорій товарів.

З огляду на те, доцільно зауважити про зміни, що відбулися у сфері обліку та оподаткування експортно-імпортних операцій в умовах воєнного стану.

Так, основним документом, який регулює види товарів, що підлягають ліцензуванню та квотуванню при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності під час воєнного стану, є Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік» від 23.12.2021 № 1424 [7].

Введення воєнного стану в Україні в першу чергу торкнулося ліцензій і квот на експорт товарів. Верховна Рада України неодноразово вносила зміни до переліку товарів, для яких потрібні дозволи та/або квоти на експорт.

Для одержання ліцензії на експорт окремих товарів суб'єктам господарювання необхідно

звернутися до Міністерства економіки України. Для цього необхідно подати в електронній формі заяву на отримання ліцензії, копії заяви на отримання ліцензії та документи, що підтверджують процес експорту (наприклад, зовнішньоекономічні договори). Варто зазначити, що під час воєнного стану таку ліцензію можна отримати швидко (протягом 1–2 днів) і не потрібно відвідувати Міністерство економіки України.

При цьому декларування з метою митного оформлення товарів, призначених для експорту, здійснюється у звичайному довоєнному порядку.

Що стосується імпорتنих операцій в умовах воєнного стану, то Верховна Рада України дещо спростила митне оформлення окремих категорій товарів у режимі імпорту, процедура завершення митного оформлення інших категорій товарів залишається незмінною.

Однак, враховуючи швидкість прийняття законодавчих рішень щодо спрощення митного оформлення товарів, виникла певна неоднозначність у тлумаченні та застосуванні нововведених норм.

На період дії воєнного стану Кабінет Міністрів України відповідно до Постанови «Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану» від 09.03.2022 № 236 [8] дав можливість декларувати імпорتنі товари шляхом подання тимчасової митної декларації або заповненої форми декларації без пред'явлення товарів митниці. Дозволяється проводити митне декларування у звичайному порядку для всіх митниць. Оформлення товарів здійснюється без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (крім державного експортного контролю).

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану» від 09.03.2022 № 236 [8] начебто запровадила право всіх суб'єктів господарювання обирати спрощений порядок митного оформлення будь-яких товарів, оскільки в п. 1 вказаної Постанови зазначено: «...під час ввезення на митну територію України товарів їх декларування та митне оформлення відповідно до митного режиму імпорту може здійснюватися шляхом подання попередньої митної декларації, яка містить всю необхідну інформацію для випуску товарів, без пред'явлення таких товарів митному органу...».

Проте, враховуючи назву Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану» від 09.03.2022 № 236 [8] та наявність додатку до цієї Постанови з переліком імпорتنих товарів, щодо яких підприємці мають право відстрочити сплату митних платежів, особливе занепокоєння законодавців викликає наведений перелік, передбачений для зазначеного спрощеного порядку.

Ця заява відповідає і положенням Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 24.03.2022 № 2142-IX [9], яким внесено зміни до Митного кодексу України. Зокрема зміни стосуються п. 9–11 та п. 9–14 розділу XXI Митного кодексу України, згідно чого передбачено спрощений порядок митного оформлення окремих податків та платників податків суб'єктів господарювання, які імпортують товари, що визначаються п. 41 частини 5 глави XX Податкового кодексу України, у тому числі бензин, газ, мазут та інші нафтопродукти.

Зазначені зміни до Митного кодексу України були б безглуздими, якби дія спрощеного порядку імпортного митного оформлення (запроваджена Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану» від 09.03.2022 № 236 [8]) поширювалася на всі без винятку товари/транспортні засоби і суб'єкти господарювання.

Паралельно із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 24.03.2022 № 2142-IX [9] мала набути і чинності Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, в умовах воєнного стану» від 20.03.2022 № 330 [10] (яка по сьогодні так і не набрала чинності) із одночасною втратою чинності Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану» від 09.03.2022 № 236 [9].

Варто відзначити, що Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення митного контролю та митного оформлення

товарів, зокрема транспортних засобів, в умовах воєнного стану» від 20.03.2022 № 330 [10] передбачає спрощення митного оформлення для всіх суб'єктів господарювання, які імпортують товари (крім деяких підакцизних) та транспортні засоби.

На те, що Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, в умовах воєнного стану» від 20.03.2022 № 330 [10] не набула чинності, а Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану» від 09.03.2022 № 236 [8] не втратила чинності звернула увагу і Державна митна служба України, про що зауважила у листі від 06.04.2022 № 08-1/10/7/1720 [11].

Сьогодні чинна Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану» від 09.03.2022 № 236 [8], яка разом із Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» від 24.03.2022 № 2142-IX [9] та іншими нормативно-правовими актами спрощує митне оформлення, зокрема окремих категорій товарів, що ввозяться в Україну.

Акцентуючи увагу на зазначеному вище, доцільно також розглянути особливості обліку розрахунків при експортно-імпортних операціях в умовах воєнного стану.

Так, з 5 квітня 2022 року Національний банк України суттєво скоротив термін розрахунків за експортно-імпортними операціями з 365 днів до 90 днів (з 8 червня до 120 днів) (таке положення регламентується Постановою Національного банку України від 24.02.2022 № 18 [12], зокрема п. 14-2).

При цьому експортно-імпортні операції, не завершені до 5 квітня 2022 року, мають бути завершені протягом 365 днів з дати виконання. Скорочений строк не поширюється (згідно з Постановою Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18 [12]) на те, якщо:

1) вартість товарів/робіт/послуг, що імпортуються/експортуються, не перевищує 400 000 грн на дату здійснення валютної операції;

2) сальдо імпорту та експорту товарів/робіт/послуг у розрахунковому періоді не перевищує 400 000 грн;

3) виняток встановлюється Національним банком України за поданням Кабінету Міністрів України (Постанова Національного банку України «Про встановлення винятків та (або) особливостей запровадження граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів і внесення змін до деяких нормативно-правових актів» від 14.05.2019 № 67 [13]).

Відповідно до п. 32 підрозділу 2 розділу XX Податкового кодексу України [14] під час введення воєнного стану звільняються від оподаткування ПДВ операції з ввезення на митну територію України та доставки на митну територію України щодо таких товарів як:

1. Спеціальні засоби індивідуального захисту.

2. Лікарські засоби та вироби медичного призначення, які використовуються медичними установами, учасниками антитерористичної операції, особами, які беруть участь у здійсненні заходів, спрямованих на забезпечення національної безпеки і оборони, надання медичної допомоги громадянам, список яких складений Кабінетом Міністрів України.

3. Лікарські засоби і медичні вироби без державної реєстрації та дозвільних документів стосовно можливості ввезення на митну територію України, які призначені для використання медичними закладами, учасниками антитерористичної операції, особами, залученими до проведення заходів із забезпечення державної безпеки і оборони, перелік та розмір яких визначений Кабінетом Міністрів України.

4. Товари для цілей національної оборони, які визначено у п. 29 ч. 1 статті 1 Закону України «Про оборонні закупівлі».

5. Плоский прокат з іншої легованої сталі шириною 600 мм або більше, пристрої для надсилання та отримання голосу, зображення та іншої інформації, включаючи оптичні пристрої спостереження, дротові або бездротові мережеві комунікаційні пристрої, дев'ятисторонні підслуховувальні пристрої, ультравісьскові короткохвильові радіостанції та короткохвильові діапазони, розвідувальна та сигнальна апаратура, частини та приладдя, безпілотні літальні апарати без озброєння і їх частин, метеостанції, бронетехніка.

Разом з тим, 30 червня 2022 року Президент України підписав законопроект № 7418 [15], який скасовує правила звільнення від сплати ввізного мита при імпорті. Зазначеним законом також відновлено обов'язок платників єдиного податку першої, другої та третьої груп за ставкою 2% сплачу-

вати ПДВ з операцій із ввезення товарів на митну територію України. Цей закон набув чинності 1 липня.

Так, з 1 липня скасовано імпорتنі пільги і повернуто сплату ПДВ та мито. Слід зауважити, що влада, зокрема Національний банк України, хотіли ввести 10% податок, а також повернути скасований імпорتنий збір. Зрештою від цієї ідеї відмовилися.

Водночас Кабінет Міністрів України зробив заяву про те, що необхідно переглянути бюджет, запровадивши при цьому пільги на неосновний імпорт, оскільки потрібно консолидувати всі доходи для боротьби з агресором в умовах воєнного стану.

Так, законопроектом № 7418 [15] пропонується відновити скасоване оподаткування.

1) за товари, що ввозяться платниками єдиного податку 1, 2, 3 груп;

2) для підприємств, які не платять імпортне мито;

3) для транспортних засобів, ввезених громадянами.

Водночас пропонується скасувати внески до Пенсійного фонду за легкові автомобілі лише з електродвигунами (одним або кількома).

Отже, ввезення товарів на митну територію України в митному режимі імпорту оподатковується в розмірах, визначених п. 194.1.1 п. 194.1 статті 194 Податкового кодексу України [14], за винятком операцій:

1) ввезення товарів, звільнених від оподаткування згідно із статтею 197 та підрозділом 2 розділу XX Податкового кодексу України відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

2) безмитного ввезення товарів, поміщених у митний режим переробки за межами митної території України та повернутих на митну територію України у строки, визначені Митним кодексом України;

3) частково звільнених від оподаткування імпорту товарів.

Вважається, що зазначені зміни спростують ведення господарської діяльності платників податку, які є об'єктами зовнішньоекономічної діяльності з постачання товарів на територію України з метою початку їх продажу або продовження продажу.

Висновки. Окремі аспекти оподаткування експортно-імпортних операцій принципово відрізняються від тих, які були до моменту введення воєнного стану, а законодавчі та нормативні акти, що регулюють процеси здійснення зовнішньоекономічної діяльності, щоденно оновлюються та доповнюються залежно від обставин, що виникають. Тому, враховуючи реалії сьогодення необхідно оперативніше реагувати на всі події, які так чи інакше можуть вплинути на економічну та соціальну ситуацію в Україні та інших країнах. З одного боку, пріоритет має надаватися розробці та інтеграції ефективних інструментів макроуправління, включаючи оптимальні важелі контролю для забезпечення постійного та інтенсивного поповнення державного бюджету за рахунок гостро необхідного самофінансування. Самостійно збільшуючи обороноздатність країни у боротьбі з ворогом, вона не стає зняряддям розорення для фізичних та юридичних осіб країни, які під час війни все ж беруть потенціал свідомих платників податків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Матвеев М., Лебедченко В., Гайдай Г. Регулювання ЗЕД в умовах війни. *Наукові перспективи*. 2022. № 5 (23). С. 232–245.

2. Мирончук В., Матвеев М., Голомша Н. Митні процедури забезпечення зовнішньоекономічних операцій під час воєнного стану в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1386>.

3. Топоркова О. А. Правові аспекти розрахункових операцій суб'єктів ЗЕД в умовах воєнного стану. Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи : Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. 2022. С. 590–592.

4. Чиркова Ю., Ткачук Б. Особливості оподаткування зовнішньоекономічних операцій під час воєнного стану в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1517/1459>.

5. Митний кодекс України: Кодекс від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

6. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.03.2022 № 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF#Text>.

7. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1424. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1424-2021-%D0%BF#Text>.

8. Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.03.2022 № 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2022-%D0%BF#Text>.

9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 № 2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text>.

10. Деякі питання здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, зокрема транспортних засобів, в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 330. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-2022-%D0%BF#Text>.

11. Лист Державної митної служби України від 06.04.2022 № 08-1/10/7/1720. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MK220018>.

12. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Національного банку України від 24.02.2022 № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text>.

13. Про встановлення винятків та (або) особливостей запровадження граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів і внесення змін до деяких нормативно-правових актів: Постанова Національного банку України від 14.05.2019 № 67. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0067500-19#Text>.

14. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

15. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо перегляду окремих пільг з оподаткування № 7418 від 30.05.2022. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39708>.

REFERENCES:

1. Matveiev, M., Lebedchenko, V., Haidai, H. (2022). Rehuliuвання ZED v umovakh viiny [Regulacje dewizowe w warunkach wojny]. *Naukovi perspektyvy – Perspektywy naukowe*, 5(23), 232–245. [in Ukrainian]

2. Myronchuk, V., Matveiev, M., Holomsha, N. (2022). Mytni protsedury zabezpechennia zovnishnoekonomichnykh operatsii pid chas voiennoho stanu v Ukraini [Procedury celne w celu zapewnienia zagranicznej działalności gospodarczej w czasie stanu wojennego na Ukrainie]. *Ekonomika ta suspilstvo – Gospodarka i społeczeństwo*, 39. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1386>. [in Ukrainian]

3. Toporkova, O. A. (2022). Pravovi aspekty rozrakhunkovykh operatsii subiektiv ZED v umovakh voiennoho stanu [Prawne aspekty operacji rozliczeniowych podmiotów walutowych w stanie wojennym]. *Ekonomiko-pravovi aspekty hospodariuvannia: suchasnyi stan, efektyvnist ta perspektyvy: Materialy VIII Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii – Ekonomiczne i prawne aspekty zarządzania: stan obecny, skuteczność i perspektywy: Materiały VIII Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej*, 590–592. [in Ukrainian]

4. Chyrkova, Yu., Tkachuk, B. (2022). Osoblyvosti opodatkovannia zovnishnoekonomichnykh operatsii pid chas voiennoho stanu v Ukraini [Specyfika opodatkowania zagranicznych operacji gospodarczych w okresie stanu wojennego na Ukrainie]. *Ekonomika ta suspilstvo – Gospodarka i społeczeństwo*, 40. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1517/1459>. [in Ukrainian]

5. Mytnyj kodeks Ukrainy: Kodeks vid 13.03.2012 No. 4495-VI. [Customs Code of Ukraine: Code dated 03.13.2012 No. 4495-VI]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>. [in Ukrainian]

6. Dejaki pytannja zabezpechennja provadzhennja ghospodarskoji dijalnosti v umovakh voiennoho stanu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18.03.2022 No. 314 [Some issues of ensuring the conduct of economic activity under martial law: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 18.03.2022 No. 314]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian]

7. Pro zatverdzhennja perelikiv tovariv, eksport ta import jakykh pidljaghaje licenzuvannju, ta kvot na 2022 rik: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29.12.2021 No. 1424 [On the approval of lists of goods whose export and import are subject to licensing, and quotas for 2022: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 12.29.2021 No. 1424]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1424-2021-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian]

8. Dejaki pytannja mytnogho oformlennja okremykh tovariv, shho vvoztajtsja na mytnu terytoriju Ukrainy u period diji voiennoho stanu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 09.03.2022 No. 236 [Some issues of customs clearance of certain goods imported into the customs territory of Ukraine during the period of martial law:

Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 09.03.2022 No. 236]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2022-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian]

9. Pro vnesennja zmin do Podatkovogho kodeksu Ukrajinjy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrajinjy shhodo vdoskonalennja zakonodavstva na period diji vojennoho stanu: Zakon Ukrajinjy vid 24.03.2022 No. 2142-IX [On amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the improvement of legislation for the period of martial law: Law of Ukraine dated March 24, 2022 No. 2142-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text>. [in Ukrainian]

10. Dejaki pytannja zdijsnennja mytnogho kontrolju ta mytnogho oformlennja tovariv, zokrema transportnykh zasobiv, v umovakh vojennoho stanu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrajinjy vid 20.03.2022 No. 330 [Some issues of customs control and customs clearance of goods, in particular vehicles, under martial law: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 03/20/2022 No. 330]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-2022-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian]

11. Lyst Derzhavnoji mytnoji sluzhby Ukrajinjy vid 06.04.2022 No. 08-1/10/7/1720 [Letter of the State Customs Service of Ukraine dated April 6, 2022 No. 08-1/10/7/1720]. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MK220018>. [in Ukrainian]

12. Pro robotu bankivskojji systemy v period zaprovadzhennja vojennoho stanu: Postanova Nacionaljnogho banku Ukrajinjy vid 24.02.2022 No. 18 [On the operation of the banking system during the introduction of martial law: Resolution of the National Bank of Ukraine dated February 24, 2022 No. 18]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text>. [in Ukrainian]

13. Pro vstanovlennja vynjatkiv ta (abo) osoblyvostej zaprovadzhennja ghranychnykh strokiv rozrakhunkiv za operacijamy z eksportu ta importu tovariv i vnesennja zmin do dejakykh normatyvno-pravovykh aktiv: Postanova Nacionaljnogho banku Ukrajinjy vid 14.05.2019 No. 67 [On the establishment of exceptions and (or) features of the introduction of settlement deadlines for export and import of goods and amendments to some legal acts: Resolution of the National Bank of Ukraine dated May 14, 2019 No. 67]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0067500-19#Text>. [in Ukrainian]

14. Podatkovyj kodeks Ukrajinjy: Kodeks vid 02.12.2010 No. 2755-VI [Tax Code of Ukraine: Code of 02.12.2010 No. 2755-VI]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. [in Ukrainian]

15. Proekt Zakonu pro vnesennja zmin do Podatkovogho kodeksu Ukrajinjy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrajinjy shhodo pereghljadu okremykh piljgh z opodatkuvannja No. 7418 vid 30.05.2022 [Draft Law on Amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding revision of certain tax benefits No. 7418 of 05/30/2022]. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39708>. [in Ukrainian]